

שילוח הקן פרק שנים עשר חולין קמא.

עין משפט
נר מצוה

בא ב ב מיי פ"ג
מהל' שמיטה הל' ה
ו סמג ששן סה טו"ע
י"ד ס"ה ר"ל ענין ה'
ב ד מיי פ"ה מ"ג
טומאת דעת הל' א'
ב ד מיי פ"ג מהל'
שמיטה הל' א' וע"ש
סמג ששן סה טו"ע י"ד
ס"ה ר"ל ענין ו'
ב ד מיי פ"ה מהל'
סנהדרין הל' ב':

מוסף רש"י

פטור מלשלח. דהא כיון
דזכר צדק מוונן קרינא
צדק (דמיל קדש). קיימו
ולא קיימו. בללא היתק
לעשה. קיים את העשה
פטור, לא קיימו חייב,
שעשה מקומו של לאו
הוא ואין הללו חלי צניטול
השעה, שמשעה שער
הללו נגמר, אכל העשה
ייתן לעקור המלקות
ולשכח ל"ד או קיים
העשה ויפטר או ילקח
(מכות טו). בטלו ולא
בטלו. בטל את העשה
חייב על הללו, לא בטל
את העשה פטור, שהללו
חלי צניטול העשה ואינו
נגמר עד צניטול את
העשה צדיק צניטול עולם
שלא יוכל להקיים עוד
(שם). שמו של הקב"ה.
שבת מנגילה יתן ה'
אוקר וגו', דכתיב וכתב
את כל האלות האלה
ע"י (סוכה ג'). ימחה
על המים. דכתיב בסוטה
ומחה אל מי המרים והכנה
הזכות כפרה ואפ"ה
כתיב ומחה (מכות יא').
בדיוק את הסוטה ואם
טוהר היא היא שטס
האם אכל שלחנה קודם
לקוה, ואע"י דכתיב שם
לא תקח, לא למימרה
דאם לקחת שלח ויהי לאו
שיתק לעשה, אלא לאו
שקדמו עשה הוא (מכות
טו. ובפ"ה שם טו.). משלח
ואינו לוקח. קסבר שלח
אחר לא תקח משמע
דכתיב, והוא ליה ניתק
לעשה ואם לקחת שלח

ליתני רובדי אילן וכ"ש מעופפת מעופפת
אייצטריך ליה דאפי' כנפיה נוגעות בקן
פטור מלשלח והאנן חנן בזמן שכנפיה
נוגעות בקן חייב לשלח אמר רב יהודה כי
קתני מתניתין^(ב) בנוגע מן הצד: אין שם
אפרוח וכו': א"ל ההוא מרבנן לרבא אימא
איפכא אין שם^(ב) אפרוח אלא אחד או ביצה אחת פטור מלשלח דבעינן
אפרוחים או ביצים וליכא היו שם אפרוחים מפריחים או ביצים מזורות
חייב לשלח שנאמר קן קן מכל מקום אם כן נכתוב קרא והאם רובצת
עליהם מאי והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים לאקושי אפרוחים
לביצים וביצים לאפרוחים: **מתני'** "שלחה וחזרה אפי' ארבעה וחמשה
פעמים חייב שנאמר² שלח תשלח את האם³ אמר הריני נוטל את האם
ומשלח את הבנים חייב שנאמר שלח תשלח את האם⁴ נטל את הבנים
והחזיר^(ז) לה ואח"כ חזרה האם עליה פטור מלשלח: **גמ'** א"ל ההוא מרבנן
לרבא ויאימא שלח חרא זימנא תשלח תרי זימנין א"ל שלח אפילו מאה
פעמים תשלח אין לי אלא לדבר הרשות לדבר מצוה מנין ת"ל תשלח מכל
מקום א"ל ר' אבא בריה דרב יוסף בר רבא רבא כהנא אלא טעמא דכתב
רחמנא תשלח הא לאו הכי הוה אמינא לדבר מצוה לא עשה ולא תעשה
הוא ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה לא צריכא דעבר ושקלה לאם דלאו
עבריה עשה הוא דאיכא ליתי עשה ולידחי עשה קמ"ל הניחא למאן^(ז) דתני
קיימו ולא קיימו אלא למאן דתני בטלו ולא בטלו כמה דלא שחטה לא
עבריה ללאו ותו לר' יהודה דאמר שלח מעיקרא משמע אפי' עשה גמי
ליכא אלא אמר מר בר רב אשי כגון שנמלה על מנת לשלח דלאו ליכא
עשה הוא דאיכא וליתי עשה ולידחי עשה^(ט) מאי אולמיה דהאי עשה מהאי
עשה סלקא דעתך הואיל ואמר מר ג' גדול שלום שבינ איש לאשתו שהרי
אמרה תורה שמו של הקב"ה שנכתב בקדושה ימחה על המים והאי מצורע
כיון דרכמה דלא מטהר אסור בתשמיש המטה דכתיב³ וישב מחוץ לאהלו
שבעת ימים אהלו זו אשתו מכאן שאסור בתשמיש המטה⁴ מהו דתימא
כיון דאסור בתשמיש המטה ליתי עשה ידידיה ולידחי עשה דשלוח הקן
קמ"ל: **מתני'** "הנוטל אם על הבנים ר' יהודה אומר לוקח ואינו משלח
וחכמים אומרים מלשלח ואינו לוקח זה הכלל וכל מצות לא תעשה שיש
בה קום עשה אין לוקין עליה: **גמ'** בעי רבי אבא בר ממל טעמא דרבי
יהודה משום דסבר לאו שניתק לעשה לוקין עליו או דלמא בעלמא סבר
לאו שניתק לעשה אין לוקין עליו והכא היינו טעמא משום דקסבר שלח
מעיקרא משמע תא שמע גנב וגזלן ישנן בכלל מלקות דברי רבי יהודה
והא הכא דלאו שניתק לעשה הוא דרחמנא אמר⁴ לא תגזל⁵ והשיב את
הגזלה שמע מינה טעמא דר' יהודה משום דקסבר לאו שניתק לעשה
לוקין עליו אמר ליה ר' זירא לאו אמינא לכו כל מתניתא דלא תניא בי
רבי

ליתני רובדי אילן. אע"ג דדמיא לרביה וכ"ש מעופפת: ה"ג א"כ
ליכנס והאם רובצת עליה: לאקושי אפרוחין לביצים. למפטר
מפריחים: וביצים לאפרוחים. למפטר מוזרות. ועל כרחק קן מ"מ
לרבות ביצה אחת ואפרוחים וביצים
רבים ברוב קנים: **מתני'** נטל
את הביצים ואח"כ חזרה האם עליהם
פטור מלשלח. דכיון דנטל את הביצים
הוא ליה קן מוונן: **גמ'** ואימא.
תשלח לאתויי עוד פעם שניה ומו
לא: א"ל שלח לעולם משמע. ורבי
דמשלח להכי הוא דלמא: אין לי.
לדריך שלח אלא לדבר הרשות: לדבר
מלוה. כגון קן יולדת ועוהרת מלווה
מנין ת"ל תשלח: הא לאו הכי ה"א
לדבר מלוה. לא בעי שלח והא שלח
עשה ולי' הוא תשלח ולא תקח ואין
עשה של ולקח למטהר^(ט) דוחה את
שניה: לא צריכא דעבר ושקליה.
והשמועין דחזר ומשלח ואי לא רבי
דבר מלוה ה"א דהיכא דעבר ונטלה
דכבר עבר על לאו דלא תקח מו לא
קאי כפיה עשה דטהרת מלווה
אלא עשה דשלוח דלכתי צעמוד ושלח
קאי ואימא לידחיה. ולקמן פרין מאי
אולמיה דעשה דמלווה מעשה דשלוח
דנימא דנידחיה דליצטריך לרבי:
ולאו עבריה. הללו כבר עבר עליה:
הניחא למאן דתני. במסכת מכות
(דף טו.): קיימו ולא קיימו. כל מנות
לי' שיש בה קום עשה כגון זה שניתק
הללו לעשה דמשמע לא תקח ואם
ל' לקחה קיים עשה שבה כשהתרו צו
לא תקח ולקחה ושלחה ענה כדי דבור
של התראה פטור ואע"פ שעבר על לאו
תקח דלכן נתקן לעשה לומר אם
עברת על אזהרה זו עשה זה והפטר
לא קיים עשה שבה מוך כדי דבור
דק"ל^(ז) תכ"ד כדבור דמי כי עבר על
התראה חייב אפילו שלחה אחר זמן
הכא נמי איכא למימר עבריה ללאו
משלקחה ולא שלחה והשמה עשה
הוא דליכא ס"ד אמינא ליתי עשה
ולידחי עשה להכי איצטריך קרא:
אלא למאן דתני בטלו ולא בטלו.
בטל עשה שבה לגמרי שאין יכול
לקיימו עוד כגון שחטת חייב לא
בטל עשה שבה כל זמן שלא שחטה
אע"פ שלא שלח מיד כשהתרו צו פטור
וה"נ כל זמן שלא שחטה לא עבריה
ללאו דצעמוד ושלח והפטר קאי ואכתי לאו ועשה הוא ולא בעי קרא כלל לדבר מלוה ואנא ידענא דאין עשה דוחה את לא תעשה ועשה:
ומו לרבי יהודה דאמר. במתני' לוקח ואינו משלח ואמר לקמן דהיינו טעמא דרבי יהודה דקסבר שלח מעיקרא משמע כלומר לא תקח
האם אכל כשתמלאנה שלחנה ואם לקחה לא קאמר קרא דלשלחה הא מו ליכא לאוקמא כשעבר ונטלה דהא אפילו לדבר הרשות עשה
ליכא ולא בעי שילוח דכיון דנטלה עבריה ללאו ועשה דלאו צעמוד ושלח קאי: **על מנא לשלחה.** ואפילו לרבי יהודה צעמוד ושלח
קאי דהא לא עבריה ללאו ואי נמי לא משלחה מו ליכא לאו דהא כבר לקחה בהיתר ומו לא קרינא ביה לא תקח ועשה איכא וס"ד
ליתי עשה דמלווה ולידחיה להכי איצטריך קרא: **ומאי אולמיה.** דעשה דמלווה מעשה דשלוח דמיתק אדעתיה דנחמיה: **ימחה על**
המים. פירשת סוטה יש על הזכרות הרבה כתובות: **אסור בתשמיש המטה.** כמאן דאמר צעמוד קטן (דף טו.): ימי ספורי וקל וחומר
לימי חלוטיו: **אהלו זו אשתו.** שובו לכם לאהליכם [דברים ה] לנשותיכם שאסרתם לכם ואמרתי אל תגשו אל אשה (שמות יט): **מתני'** טעמא
דרבי יהודה דלוקח מפרש בגמרא: **ואינו משלח.** דליסור דעבד עבד: **אין לוקין עליו.** דלהכי נתקן לעשה לומר אם עבר על
הללו יעשה זאת וינצל לא תקח האם ואם לקח שלח תשלח: **זה הכלל וכו' אין לוקין עליו.** אלא אם כן לא קיימו מוך כדי דבור למאן
דתני קיימו ולא קיימו אלא משלח מוך כדי דבור ואינו לוקח ואם לא שלח לוקח וזכרן לשלח אחר לקוחה משמע ולמאן דתני בטלו ולא
בטלו בעי עד שיחטוט אותה ואי לא לא לקי: **גמ'** **בעלמא.** כגון לא תגזל והשיב את הגזלה דהתם ליכא למימר קודם גזילה
משמע דאם לא גזל מה ישיב: **שלח מעיקרא משמע.** הכי קאמר קרא לא תקח האם אכל מה יש עליך לעשות כשתמלא קן
שלח תשלח את האם ואין כאן ניתק לעשה אלא עברת עשה ולא תעשה מפני שהעשה קדם: **והשיב את הגזלה.** אף על פי שכתוב
אחרון בפרשה על כרחק לאו שניתק לעשה הוא שאין השבה קודם גזילה וכשגזל עבר על לא תגזל נמלא העשה ונטווה לאחר גזילה:
רבי

מסורת הש"ס

(א) [נפס"ה: ממתניתא].
(ב) [נפ"ל אלא אפרוחין].
(ג) [לעיל קטנ]. (ד) [נפ"ל]
לקן כך איתא במשנה
שמשניות. (ה) [נפ"ל לא].
(ו) [מסות טו. טו. ו]. (ז) [שבת
קטו. סוכה גג: מדרים טו:
מכות י"א. ח] מכות טו.
ח. ח. [ויקרא יד, י] לקחת
שלח קיים וכו'. כ"ל רש"י,
(ט) [מדרים טו. ו]. (ט) כ"ל
טסר: דשלח.

תורה אור השלם

1. כי יקרא קן צפור
לפניך בדרך בכל עץ או
על הארץ אפרוחים או
ביצים והאם רובצת על
האפרוחים או על
הביצים לא תקח והאם
על הבנים: דברים כב ו
2. שלח תשלח את האם
ואת הבנים וקח לך
למנוח יטב לך והארבה
ימים: דברים כב ו
3. וכבש המעורר את
בגדיו ונצל את כל שעריו
וירחץ במים וטהר ואחר
יבוא אל הפתחה וישב
מחוץ לאהלו שבעת
ימים: ויקרא יח
4. לא תעשה את דרך
ולא תגול לא תלך
פצלת שביח אתך עד
בקר: ויקרא יט י
5. ויהי כי יחטא ואשם
והשיב את הגזלה אשר
גזל או את העושה אשר
עשה או את הפקדון
אשר הפקד אחר או את
האבדה אשר קצא:
ויקרא כב

הנהגות הב"ח

(א) גמ' איפכא אין שם
אלא אפרוח: אחר:
(ב) שם ומאי אולמיה:

הנהגות מהר"ב

(א) גמ' מהו דמיא כיון
דאסור בתשמיש המטה.
כ"ז ע"י מיר דף נח
ע"כ כמס' ד"ה הר"ק
וכי' עושה כמס' ד"ה
כסס סוגין לידחי לית
ועשה וי' דכלל נאמר רק
מדחית עשה: [ב] הוסי'
ד"ה לא צריכא דעבר
ושקליה דלאו עבריה וכו'.
כ"ז ע"י על דכתיב כינן
שמועה כלל י"ב דף פג
ע"ה: